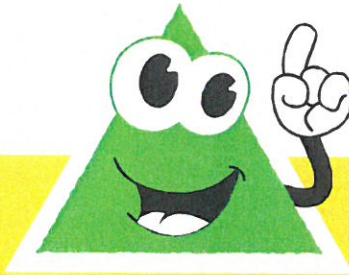

Infobrochure

NAAR DE
1e GRAAD
secundair onderwijs

OP ZOEK NAAR EEN RICHTING?

→ onderwijskiezer.be ←

Voor jou gemaakt door je CLB!

De VCLB Service cvba biedt publicaties, materialen, diensten en infrastructuur die nuttig zijn voor leerlingenbegeleiding in de ruime zin. Ze richt zich in de eerste plaats tot centra voor leerlingenbegeleiding in onderwijs, maar ook naar andere organisaties, ouders en leerlingen.

Anatole Francestraat 119 bus 2 • 1030 Brussel • 02 240 07 65 • info@vclb-service.be • www.vclb-service.be

Auteurs: Dominique Veulemans, Jean-Marie Van Steenwinckel, Maja Embrechts, Bart Dewever

Lay-out & illustraties: Tinne Van Litsenborg

Taalcorrectie: Tijl De Bast

Verantwoordelijke uitgever: Stefan Grielens

ISBN 9789491562631

D/2018/0381/6

Alle rechten voorbehouden

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Naar de 1e graad SO

Infobrochure

Inleiding	3
Modernisering secundair onderwijs	4
• Structuur secundair onderwijs	5
• Voltijds gewoon secundair onderwijs	6
1e GRAAD	6
1e leerjaar A en B	9
1e leerjaar A	10
1e leerjaar B	11
2e leerjaar A	13
2e leerjaar B	18
2e en 3e GRAAD	23
Arbeidsmarktgerichte studierichtingen	24
Doorstroomgerichte studierichtingen	24
Studierichtingen met dubbele finaliteit:	
Arbeidsmarktgericht & doorstroomgericht	25
Attesten	29
• Deeltijds beroepssecundair onderwijs	30
• Buitengewoon secundair onderwijs	31
Schooltoelage	32
Inschrijven in een school	32

Inleiding

Naar school gaan is op weg zijn naar wat je later wil worden of doen. Een flink stuk van deze weg is al afgelegd: het basisonderwijs. Na de grote vakantie begin je aan een volgend deel van je schoolloopbaan: het secundair onderwijs. Om je daarbij te helpen, is er deze brochure. Ze biedt je heel wat informatie over de 1e graad van het secundair onderwijs.

Uiteraard kan een brochure niet alle vragen in detail beantwoorden. Je kan ook terecht op onze informatieve website:

onderwijskiezer.be

Daar vind je veel informatie over alle studierichtingen in alle onderwijsniveaus: lesaanbod, toelatingsvoorwaarden, getuigschriften, adressen, beschrijving van de inhoud van alle studierichtingen en van een 1000-tal beroepen ...

Je vindt er ook de online proeven I-Like-basic en I-Study-basic. Zo kan je een beter zicht krijgen op je belangstelling en je studiehouding. Meer uitleg over moeilijke begrippen vind je in de 'moeilijke woordenlijst' op Onderwijskiezer.

Jij en je ouders kunnen ook terecht bij het CLB als je er zelf niet uitraakt. Het CLB kan je helpen een studierichting te kiezen die past bij je aanleg en belangstelling.

Modernisering secundair onderwijs

In het schooljaar 2019-2020 start de modernisering van het secundair onderwijs in het 1e leerjaar. Jaar na jaar worden de veranderingen ingevoerd. Dit betekent dat we bij de opmaak van deze infobrochure nog niet over alle gegevens beschikken.

In september 2019 gaan de scholen in het 1e leerjaar van de 1e graad aan de slag met nieuwe einddoelen die bepalen wat leerlingen moeten kennen en kunnen. Naast leerkrachten werden ook leerlingen en ouders betrokken bij het opstellen van deze einddoelen.

De definitieve eindtermen worden vastgelegd door het Vlaams Parlement en zijn momenteel nog niet bekend. Deze eindtermen zijn de doelen die de leerlingen moeten bereiken op het einde van de 1e graad. Ze zijn voor alle scholen in Vlaanderen dezelfde. De wijze waarop ze aan die doelen werken, kunnen scholen zelf bepalen.

Zowel tussen scholen van eenzelfde onderwijsnet als van een verschillend net kunnen grote verschillen bestaan qua studieaanbod, begeleiding ...

De onderwijsnetten kunnen voorbeelden van lessentabellen, weekplanners, projectplanners... uitschrijven die een school als inspiratiebron kan gebruiken.

Omdat scholen meer dan ooit eigen accenten kunnen leggen, is het belangrijk om de concrete invulling van scholen te vergelijken.

In deze brochure geven we de nieuwe structuur en aangepaste regelgeving weer voor zover al bekend.

Er zijn 3 onderwijsnetten: Gemeenschapsonderwijs, Katholiek Onderwijs Vlaanderen, Officieel Gesubsidieerd Onderwijs (het Onderwijs Van Steden en Gemeenten en het Provinciaal Onderwijs Vlaanderen). Je vindt meer uitleg over de onderwijsnetten in de 'moeilijke woordenlijst' op Onderwijskiezer.

Structuur secundair onderwijs (SO)

3e GRAAD				
7	Se-n-Se (= secundair na secundair, meer info volgt in volgende edities)			
6	DOORSTROOMGERICHT ASO TSO KSO	ARBEIDSMARKT + DOORSTROOMGERICHT TSO KSO	ARBEIDSMARKTGERICHT BSO - DBSO	
5				
2e GRAAD				
4	DOORSTROOMGERICHT ASO TSO KSO	ARBEIDSMARKT + DOORSTROOMGERICHT TSO KSO	ARBEIDSMARKTGERICHT BSO - DBSO	
3				
1e GRAAD				
2A	2e LEERJAAR A		2B	2e LEERJAAR B
1A	1e LEERJAAR A		1B	1e LEERJAAR B

- We bespreken in deze brochure eerst het voltijds secundair onderwijs. Het voltijds secundair onderwijs is ingedeeld in 3 graden van minstens 2 leerjaren. Sommige studierichtingen in de 2e en 3e graad zijn meer op de arbeidsmarkt gericht, andere op verder studeren. Nog andere studierichtingen laten beide mogelijkheden open. Na het 6e leerjaar kan je eventueel een 7e leerjaar volgen.

Je kan je diploma secundair onderwijs behalen na het 6e leerjaar. In het BSO kan je na het 7e leerjaar het diploma behalen waarmee je kan starten in een bacheloropleiding in het hoger onderwijs.

- Vervolgens bespreken we kort het deeltijds beroepssecundair onderwijs (DBSO) en het buitengewoon secundair onderwijs (BuSO).

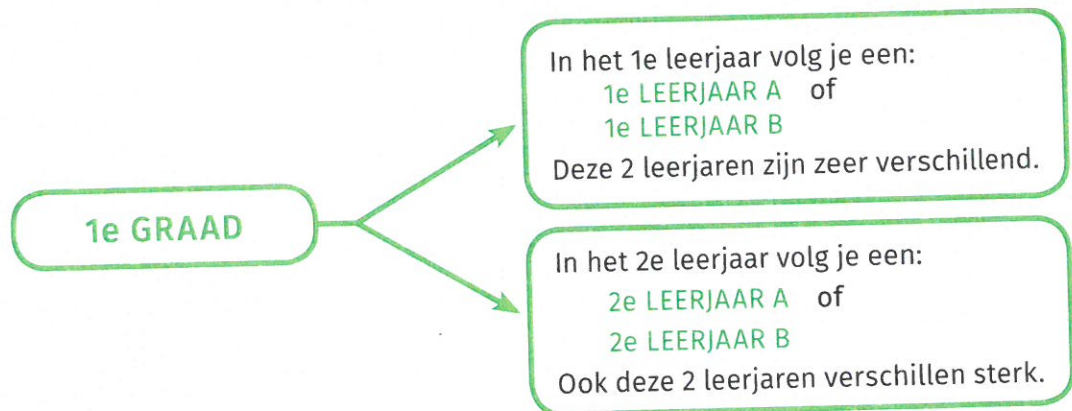
Voltijds gewoon secundair onderwijs

Het secundair onderwijs is ingedeeld in 3 GRADEN van minstens 2 LEERJAREN.

De **1e graad** bouwt verder op de kennis en vaardigheden die je in het basisonderwijs hebt geleerd. Er zijn veel algemene vakken gemeenschappelijk voor de meeste leerlingen. Daarnaast kan je voor een beperkt aantal lesuren keuzes maken. Zo ontdek je meer over jouw interesses en competenties. De 1e graad wil je voorbereiden op een studiekeuze in de 2e graad die past bij jouw interesses, mogelijkheden en talenten. Een studierichting kies je vanaf het 3e leerjaar.

Vanaf de **2e graad** zijn er studierichtingen, studiedomeinen, finaliteiten en onderwijsvormen. Hierover later meer.

1e GRAAD

BASISVORMING EN KEUZEGEDEELTE

In de lessentabellen van de 1^e graad onderscheidt men een basisvorming en een keuzegedeelte. De lessentabel omvat 32 lestijden van 50 minuten.

	BASISVORMING	KEUZEGEDEELTE
1A en 1B	minimum 27 u.	DIFFERENTIATIE: ten minste 5 u.
2A	minimum 25 u.	DIFFERENTIATIE: ten minste 2 u. BASISOPTIE: 5 u.
2B	minimum 20 u.	DIFFERENTIATIE: ten minste 2 u. BASISOPTIE: 10 u.

BASISVORMING/ALGEMENE VORMING: TALEN, WISKUNDE ...

In alle leerjaren van de 1e graad neemt de algemene vorming de meeste tijd in beslag. De inhoud van de algemene vorming in de A-stroom en de B-stroom is onderling erg verschillend.

Het is de bedoeling dat alle leerlingen een basiskennis hebben van Nederlands en wiskunde. Er wordt ook meer aandacht besteed aan het financieel-economische, het digitale en aan burgerschap.

Ook nieuw is dat er tussen de leraren van verschillende vakken meer zal moeten samengewerkt worden aan inhouden en vaardigheden die in verschillende lessen aan bod kunnen komen.

Er zijn minimumdoelen vastgelegd voor de leerstof. Als je deze minimumdoelen verworven hebt, krijg je leerstof met een groter abstractieniveau of een hogere moeilijkheidsgraad.

Scholen kunnen ervoor kiezen de basisvorming op verschillende manieren aan te bieden: via vakken, via groepen van vakken, via projectwerk... Je leerkrachten geven je tijdens deze lessen, indien nodig, extra hulp om de doelen te bereiken.

Remediëren

Het kan gebeuren dat je binnen de lestijden van de basisvorming de doelen van de lessen niet kan bereiken. Je school moet je de mogelijkheid bieden een aantal uren van je keuzegedeelte te besteden aan remediëring. Zo kan je je tekorten wegwerken. Dat kan op jouw vraag of verplicht door de klassenraad.

KEUZEGEDEELTE

► Differentiatie

Het differentiatiegedeelte heeft de bedoeling om te remediëren en te verdiepen.

- **Remediëren:** als de basisvorming onvoldoende verworven is, kan je een gedeelte van de tijd gebruiken om jezelf te versterken in de leerstof.
- **Verdiepen/verbreden:** je diept 1 of meer competenties uit.

Je doet meer kennis en vaardigheden op in 1 of meer (nieuwe) gebieden.

De lessen differentiatie kunnen nooit volledig aan remediëring worden besteed.

De inhoud en de benaming van deze lessen kunnen van school tot school verschillen.

In het 1e en 2e leerjaar **verken** je verder je capaciteiten en je belangstelling. Zo kan je gemakkelijker een studiekeuze maken in de volgende jaren. Een studierichting kies je pas vanaf het 1e leerjaar van de 2e graad (3e leerjaar).

► Basisopties (2e leerjaar)

Hierover vind je meer info in het onderdeel '2e leerjaar'.

- Informeer je goed over de studiemogelijkheden die de school voorziet na het 1e leerjaar. Zo kom je niet voor verrassingen te staan in de volgende leerjaren!

- Scholen kunnen kiezen voor vakken, maar ze mogen ook verschillende vakken samenvoegen in vakkenclusters en/of projecten. Het lessenrooster geeft per week aan welke vakken of clusters van vakken... je dient te volgen. Een 'lesuur' of 'lestijd' bedraagt 50 minuten. In deze brochure gebruiken we de afkorting 'u.', bijv. 5 u.
- In deze infobrochure gebruiken we - zoals in de website Onderwijskiezer - de officiële termen van het Ministerie van Onderwijs. Deze kunnen afwijken van de benamingen die gebruikt worden in de infobrochures van de scholen. Zo spreken we bijvoorbeeld van 'secundair onderwijs' en niet van 'middelbaar onderwijs', van '1e leerjaar A' of '1A' en niet van '1e Latijnse'.
- Wat je behaald hebt op het einde van de lagere school, zal bepalen of je in 1A of in 1B start. Als je de leerstof van het basisonderwijs kent, krijg je **het getuigschrift van het basisonderwijs**. Als je niet alle leerstof kent, krijg je een getuigschrift waarin staat wat je wel kent (= **getuigschrift van bereikte doelen**).
- De studierichtingen in de 2e graad met Klassieke talen (Latijn en/of Grieks) verwachten voorkennis.
- Als je een kunstgerichte opleiding wil starten in een 'kunstschool', moet de klassenraad hiervoor toestemming geven.
- Om toegelaten te worden tot 'Topsport' moet je geselecteerd worden als topsporter door jouw sportfederatie. Je moet over een topsportstatuut A of B beschikken voor de sporten die in aanmerking komen. Tijdens de uren sport kan je de sport waarin je uitblinkt onder begeleiding beoefenen. Daarnaast krijg je nog een sterke theoretische scholing.

1e LEERJAAR

2A	2e LEERJAAR A	2B	2E LEERJAAR B
1A	1e LEERJAAR A	1B	1E LEERJAAR B

Lesaanbod van 1A en 1B

De lessentabel omvat 32 lestijden van 50 minuten:

- een **BASISVORMING**: minimum 27 u.
- een **DIFFERENTIATIEGEDEELTE**: ten minste 5 lesuren.

De scholen hebben een grote vrijheid in de wijze waarop ze aan de einddoelen van de 1e graad werken.

Uitleg over de BASISVORMING

Veel aandacht gaat naar talen en wiskunde. Heel wat vakken ken je van de lagere school. Soms krijgen ze een andere benaming.

Uitleg over DIFFERENTIATIE

De lesuren differentiatie kunnen worden besteed aan verdieping of aan remediëring van onderdelen van de basisvorming of aan klassieke talen.

Je moet ten minste 1 differentiatiemogelijkheid kiezen uit het aanbod van de school. Je volgt ook die remediëring waaraan je behoefte hebt.

Als de basisvorming onvoldoende verworven is, kan je (een gedeelte van) de tijd gebruiken om jezelf te versterken in de leerstof.

- ▶ Als je de doelen van de basisvorming bereikt hebt, kan je ze verder uitdiepen. Je kan er meer kennis en vaardigheden over opdoen. Je kan voor lessen kiezen die aansluiten bij je interesses en mogelijkheden. De inhoud en de benaming van deze lesuren verdieping/verbreding kunnen verschillen van school tot school.
- ▶ Je kan ook kiezen voor klassieke talen. In dit vak leer je:
 - Griekse en/of Latijnse woordenschat en grammatica, zodat je klassieke teksten kan begrijpen en vertalen;
 - de Griekse en/of Romeinse beschaving en haar betekenis voor de samenleving van vandaag.

1e LEERJAAR A

2A	2e LEERJAAR A	2B	2e LEERJAAR B
1A	1e LEERJAAR A	1B	1e LEERJAAR B

De meeste leerlingen volgen het 1e leerjaar A. Veel aandacht gaat naar talen en wiskunde.

Heel wat vakken ken je van de lagere school. Soms krijgen ze een andere benaming.

Toelatingsvoorwaarden

Je hebt het getuigschrift van het basisonderwijs behaald. Dan mag je naar 1A.

Lesaanbod van 1A

Omdat de scholen vanaf september 2019 meer dan ooit eigen accenten kunnen leggen, geven wij in deze brochure geen lessentabellen weer.

Scholen kunnen nog steeds kiezen voor een klassiek lessenrooster maar ze mogen verschillende vakken ook samenvoegen in vakkenclusters (bijv. techniek + wiskunde).

Ze kunnen lessen ook aanbieden in de vorm van projecten. Meer informatie vind je op de websites van de scholen.

Wat na 1A?

Na 1A kan je in het tweede jaar kiezen voor:

- het 2e leerjaar A (2A) of
- het 2e leerjaar B (2B)

Je moet natuurlijk rekening houden met het **attest** dat je behaald hebt in 1A.

Met een A-attest mag je naar 2A of je kan ook kiezen voor 2B.

- Bij het A-attest kan de klassenraad je ook verplichten je bij te werken voor een bepaald vak.
- Men kan je ook verbieden om bepaalde basisopties of pakketten te kiezen in 2A.

In zeer uitzonderlijke gevallen kan je een C-attest krijgen. Dan moet je overzitten of naar 2B gaan.

1e LEERJAAR B

2A	2e LEERJAAR A	2B	2e LEERJAAR B
1A	1e LEERJAAR A	1B	1e LEERJAAR B

In 1B zit je met minder leerlingen in de klas. Zo kunnen de leerkrachten je beter begeleiden. In de vakken Nederlands en wiskunde wordt leerstof van het basisonderwijs herhaald. Daarnaast krijg je veel techniek en leer je in de praktijk. Veel vakken in 1B komen ook voor in de lessentabel van 1A. De inhoud van de vakken is echter verschillend.

Toelatingsvoorwaarden

- Je start in 1B als je geen getuigschrift basisonderwijs hebt behaald, maar wel een getuigschrift van bereikte doelen.
- Als je geen 6e leerjaar hebt gevolgd, mag je starten in 1B als je ten laatste op 31 december van het nieuwe schooljaar 12 jaar wordt.
- Je kan ook van 1A naar 1B tijdens het nieuwe schooljaar, op voorwaarde dat de leerkrachten van 1B akkoord gaan.

Lesaanbod

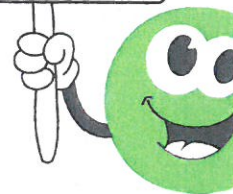
Omdat de scholen vanaf september 2019 meer dan ooit eigen accenten kunnen leggen, geven wij in deze brochure geen lessentabellen weer.

Scholen kunnen nog steeds kiezen voor een klassiek lessenrooster maar ze mogen verschillende vakken ook samenvoegen in pakketten (bijv. Nederlands + techniek + wiskunde). Ze kunnen lessen ook aanbieden in de vorm van projecten. Meer informatie vind je op de websites van de scholen.

Wat na 1B?

Na 1B gaan de meeste leerlingen naar 2B.

Met een A-attest kan je ook overstappen naar 1A. Dit is slechts haalbaar als je goed hebt gepresteerd voor onder andere de vakken Nederlands, Frans en wiskunde. Vraag raad aan de school en het CLB, als je deze overstap overweegt.

- Bij een A-attest kan de klassenraad je verplichten je bij te werken voor een bepaald vak.
- Men kan je ook verbieden om bepaalde basisopties of pakketten te kiezen in 2B.

Met een A-attest kan je eventueel toch naar 2A, maar dan moet de klassenraad akkoord gaan.

Uitzonderlijk kan je een C-attest krijgen. Met een C-attest in 1B kan je toch naar 2B.

Als je nog geen getuigschrift basisonderwijs hebt, krijg je dit als je slaagt in 1B of 2B.

In het 2e leerjaar start de modernisering van het secundair onderwijs in het schooljaar 2020-2021. We beschikken bij de opmaak van deze infobrochure nog niet over alle informatie.

2e LEERJAAR A

2A	2e LEERJAAR A	2B	2e LEERJAAR B
1A	1e LEERJAAR A	1B	1e LEERJAAR B

Je krijgt vooral algemene vakken, theorie. Een studierichting kies je na het 2e leerjaar.

Lessentabel

De lessentabel omvat 32 lestijden van 50 minuten:

- een **BASISVORMING**: minimum 25 u.
- een **KEUZEGEDEELTE**:
 - **DIFFERENTIATIE**: ten minste 2 u.;
 - **BASISOPTIE**: 5 u.

Omdat de scholen vanaf september 2019 meer dan ooit eigen accenten kunnen leggen, geven wij in deze brochure geen lessentabellen weer.

Scholen kunnen nog steeds kiezen voor een klassiek lessenrooster maar ze mogen ook verschillende vakken samenvoegen. Ze kunnen lessen ook aanbieden in de vorm van projecten. Meer informatie vind je op de websites van de scholen.

DIFFERENTIATIE

De differentiatie bouwt verder op de algemene vorming. Het heeft de bedoeling om te:

- **remediëren** als je het nog moeilijk hebt met de basisleerstof;
- **verdiepen**, je uit te dagen met lessen die aansluiten bij je interesses en mogelijkheden.

Je kiest uit het aanbod van de school 1 of meer verdiepende differentiatiemogelijkheden. Je dient ermee rekening te houden dat de klassenraad je bij het begin of in de loop van het schooljaar 1 of meer remediërende differentiatiemogelijkheden kan opleggen, maar de lessen differentiatie kunnen nooit volledig aan remediëring worden besteed.

BASISOPTIES

In het 2e leerjaar kies je een basisoptie of een pakket uit het aanbod van de school. Een school kan een basisoptie verdelen in meer specifieke pakketten.

Als je de informatie bekijkt op Onderwijskiezer of op de websites van de scholen, zal je merken dat er opties zijn met meer algemene, meer kunstgerichte, meer technische vakken of meer praktijk.

De basisopties in het 2e leerjaar dienen als kennismaking zodat je kan ontdekken waarvoor je aanleg en belangstelling hebt. Vanuit je ervaringen in dit 2e leerjaar zal je dan in de 2e graad een studierichting kiezen.

Als de klassenraad hiervoor toestemming geeft, kan je in de loop van het schooljaar:

- van basisoptie veranderen in 2A of
- naar 2B gaan.

► Economie en organisatie

Je verneemt meer over de handelswereld: banken, winkels, de toeristische sector, bedrijven ... en leert over betalen, kopen en verkopen. Je leert ook ICT-vaardigheden toepassen in deze context en kritisch kijken naar de handelswereld en het consumentengedrag.

► Klassieke talen (Grieks en Latijn)

Deze vakken bouwen verder op de kennis die je opgedaan hebt in het 1e leerjaar. Je onderzoekt de Romeinse en/of Griekse taal en cultuur en krijgt inzicht in de invloed van de Grieks-Romeinse beschaving en klassieke talen op hedendaagse culturen. Je leert Latijnse en/of Griekse teksten begrijpen.

- Grieks-Latijn
- Latijn

► Kunst en creatie

Je onderzoekt verschillende artistieke en creatieve expressievormen zoals beeld, klank, woord, beweging, media en leert daarbij creëren, interpreteren, improviseren, presenteren en ontwerpen. Daarbij ontdek je hoe je jezelf expressief en creatief kan uiten en je leert hiervoor de nodige vaardigheden en technieken toepassen.

Deze basisoptie kan je slechts in enkele scholen volgen. Je kan starten als de klassenraad van de school je toelating geeft. In sommige scholen maak je kennis met verschillende creatieve uitdrukkingsvormen. In andere scholen kies je voor een meer doorgedreven vorming in:

- Artistieke vorming
- Ballet
- Creatie en vormgeving

► Maatschappij en welzijn

Je onderzoekt het sociale gedrag van mensen en menselijke relaties. Daarnaast maak je kennis met psychologie, sociologie, pedagogie, biologie. Je krijgt meer inzicht in wat een gezonde en persoonlijke leefstijl is en oefent sociale en communicatieve vaardigheden.

► Moderne talen en wetenschappen

Je onderzoekt hoe mensen door middel van taal tot een specifieke groep of cultuur behoren en oefent communicatieve vaardigheden in het Nederlands, Frans en/of Engels. Je verkent verschillende vormen van fictie (literatuur, verhalen, gedichten ...). Je onderzoekt ook wetenschappelijke verschijnselen en ideeën en ontdekt waarin natuur- en technische wetenschappen een belangrijke rol spelen.

► Voeding en horeca

Je onderzoekt de eigenschappen van hulpmiddelen en grondstoffen die vaak gebruikt worden in de ruime context van voeding & horeca. Daarnaast leer je plannen, organiseren en activiteiten uitvoeren zoals koken, bakken, vlees bewerken, bedienen, ontvangen van gasten. Daardoor krijg je inzicht in de ontwikkeling van een gezonde en veilige leefstijl en in evenwichtige voeding. Je oefent sociale en communicatieve vaardigheden.

► Sport

Je onderzoekt hoe je sportprestaties kan verbeteren via bewegingstechnieken. In verschillende sportdisciplines verken je je sportieve mogelijkheden. Je leert hoe beweging, rust en voeding een veilige en gezonde leefstijl bevorderen en oefent je sociale en communicatieve vaardigheden. Je krijgt inzicht in de relatie tussen wetenschappen zoals biologie, chemie, fysica en sportbeoefening.

► Steinerpedagogie

Naast algemene vorming ligt er een sterk accent op kunst(ambachtelijke) activiteiten. Er zijn ook doe-activiteiten met hout, in de tuin ...

► Yeshiva

Deze opleiding volg je in 'joodse scholen'. Je krijgt, naast een algemene vorming, Hebreeuws en inzicht in de joodse godsdienst.

► STEM-technieken

De basisoptie STEM-technieken is meer gericht op toepassingen in de praktijk dan STEM-wetenschappen.

Je gaat technisch-wetenschappelijke uitdagingen aan, onderzoekt prototypes en verkent ontwerpmethodes en realisatietechnieken. Je ontdekt omgevingen waarin STEM een belangrijke rol speelt zoals in ICT en in de hieronder opgesomde pakketten. In sommige scholen kies je voor een meer doorgedreven vorming in een of meer van deze pakketten:

• Agro- en biotechnieken

Dit pakket omvat onder andere landbouw, tuinbouw, veeteelt, planten, hobby- en gezelschapsdieren, milieu ...

• Bouw- en houttechnieken

• Grafische communicatie en media

Dit pakket gaat over het visueel vormgeven van ideeën via verschillende media (drukwerk, pc ...).

• Maritieme technieken

Deze basisoptie kan je slechts in enkele scholen volgen. Je maakt er kennis met de visserij en zeevaartkunde.

• Mechanica-elektriciteit

Je verneemt meer over elektriciteit in praktijk en theorie. In mechanica leer je onder meer over metalen en kunststoffen en hoe je ze in de praktijk kan gebruiken.

• Textiel

Deze basisoptie kan je slechts in enkele scholen volgen. Je maakt er kennis met de verschillende productie- en afwerkingstechnieken van stoffen (geweven, gebreid ...).

► STEM-wetenschappen

De basisoptie STEM-wetenschappen is abstracter en theoretischer dan STEM-technieken.

Je onderzoekt technisch-wetenschappelijke uitdagingen en leert ideeën omzetten in een prototype. Je verkent onderzoeks- en ontwerpmethoden en ontdekt contexten waarin STEM een belangrijke rol speelt zoals mechanica, elektronica, ICT (mechatronica), biologie, biochemie, fysiologie ...

• Industriële wetenschappen

Je verwerft wetenschappelijke inzichten en leert wiskundige principes die aan de basis liggen van industriële technologie.

• Techniek-wetenschappen

Het woord 'techniek' in Techniek-wetenschappen mag je níét lezen als 'technologie'. Dat hoort thuis bij Industriële wetenschappen. Wél oefen je 'technieken' van wetenschappelijk onderzoek die verband houden met planten en dieren, bodem, lucht en water, gassen en elektriciteit, warmte, verbranding ...

Wat na 2A?

Je kan verder studeren in de 2e graad. Uiteraard hangt dit af van het attest (A, B of C) dat je behaald hebt.

Als je geslaagd bent met een B-attest wordt je toegelaten tot het volgende leerjaar, behalve in bepaalde finaliteiten of studierichtingen.

Met een C-attest moet je overzitten. Uitzonderlijk kan je toch overgaan op basis van je leeftijd (zie info deel attesten).

2e LEERJAAR B

2A	2e LEERJAAR A	2B	2e LEERJAAR B
1A	1e LEERJAAR A	1B	1e LEERJAAR B

Je krijgt veel praktijk en weinig theorie. Je wil je in de 1e plaats voorbereiden op een beroep.

Toelatingsvoorwaarden

Je mag starten in 2B na 1A en 1B, ook als je niet geslaagd bent. Je mag ook starten in 2B op basis van je leeftijd (zie info deel attesten).

Als de klassenraad hiervoor toestemming geeft, kan je in de loop van het schooljaar:

- van basisoptie veranderen in 2B of
- naar 2A gaan.

Lesaanbod

De lessentabel omvat 32 lestijden van 50 minuten:

- een **BASISVORMING**: minimum 20 u.;
- een **KEUZEGEDEELTE**:
 - **Differentiatie**: ten minste 2 u.;
 - **Basisoptie**: 10 u.

Omdat de scholen vanaf september 2019 meer dan ooit eigen accenten kunnen leggen, geven wij in deze brochure geen lessentabellen weer.

Scholen kunnen nog steeds kiezen voor een klassiek lessenrooster maar ze mogen verschillende vakken ook samenvoegen in pakketten. Ze kunnen lessen ook aanbieden in de vorm van projecten. Meer informatie vind je op de websites van de scholen.

DIFFERENTIATIE

De differentiatie bouwt verder op de algemene vorming. Het is hier de bedoeling om te:

- **remediëren** als je het nog moeilijk hebt met de basisleerstof;
- **verdiepen**, je uit te dagen met lessen die aansluiten bij je interesses en mogelijkheden.

Je kiest uit het aanbod van de school 1 of meer verdiepende differentiatiemogelijkheden. Daarbij moet je er rekening mee houden dat de klassenraad je bij het begin of in de loop van het schooljaar remediëring kan opleggen. De lessen differentiatie kunnen wel nooit volledig aan remediëring worden besteed.

BASISOPTIES

Een school kan een basisoptie verdelen in meer specifieke pakketten. Er kunnen maximaal 3 basisopties en/of pakketten worden gecombineerd. De school bepaalt zelf de mogelijke combinaties.

Je maakt kennis met een aantal beroepen. Zo word je voorbereid op een studierichting in de 2e graad. Toch kan je in het 3e leerjaar nog een studierichting kiezen die aansluit bij een andere basisoptie.

In elke basisoptie leer je verschillende materialen en technieken kennen. Je leert de gereedschappen correct en veilig gebruiken.

► Economie en organisatie

Je maakt kennis met de wereld van ondernemen, kopen en verkopen. Je leert wat de gevolgen zijn van je gedrag als consument op het milieu en de privacy en leert ICT-vaardigheden toepassen.

► Kunst en creatie

Deze basisoptie kan je slechts in enkele scholen volgen. Je kan starten als de klassenraad van de school je toelating geeft.

Je ontdekt omgevingen waarin kunst en creatie een belangrijke rol spelen en gaat op een creatieve manier aan de slag met beeld, klank, woord, beweging, media. Je leert vaardigheden en technieken om je creatief en expressief te uiten.

► Maatschappij en welzijn

Je leert mensen en hun gedrag observeren en komt te weten hoe de mens en het samenleven worden beïnvloed. Daarbij vertrek je vanuit je eigen leefstijl om inzicht te krijgen in verzorging, mode, lichaamszorg. Je oefent sociale en mondelinge communicatieve vaardigheden en maakt kennis met haarzorg, schoonheidszorg, mode en verzorging.

In sommige scholen kies je voor een meer doorgedreven vorming in een of meer van volgende pakketten:

- Haar- en schoonheidszorg
- Mode
- Verzorging

► STEM-technieken

Je leert constructies en producten te maken, installaties te bedienen. Daarbij leer je materialen en gereedschappen kennen en kom je te weten hoe je ze kan gebruiken in de praktijk. Je leert ICT-vaardigheden toepassen en ontdekt omgevingen waarin STEM een belangrijke rol speelt, zoals in ICT en in de hieronder opgesomde pakketten.

In sommige scholen kies je voor een meer doorgedreven vorming in een of meer van deze pakketten:

- Elektriciteit
- Hout en bouw
- Land- en tuinbouw
- Mechanica
- Schilderen en decoratie
- Printmedia
- Textiel

Deze basisoptie kan je slechts in een beperkt aantal scholen volgen.

- Zeevisserij en binnenvaart

Deze basisoptie kan je slechts in een beperkt aantal scholen volgen.

► Voeding en horeca

Je verkent hulpmiddelen en grondstoffen die vaak gebruikt worden in de ruime context van voeding en horeca. Daarnaast leer je basistechnieken toepassen in keuken en/of restaurant. Vertrekkend vanuit je eigen leefstijl krijg je inzicht in een gezonde en veilige leefstijl en in evenwichtige voeding. Je oefent sociale en communicatieve vaardigheden en ontdekt beroepen waarin voeding en horeca een belangrijke rol spelen.

In sommige scholen kies je voor een meer doorgedreven vorming in een of meer van deze pakketten:

- **Bakkerij-slagerij**
- **Restaurant en keuken**

Je maakt kennis met een aantal beroepen uit de hotel- en restaurantsector.

► Sport

Je verkent hoe je sportprestaties kan verbeteren via bewegingstechnieken en verkent in verschillende sportdisciplines je sportieve mogelijkheden. Zo leer je hoe beweging, rust en voeding een veilige en gezonde leefstijl bevorderen. Je oefent je sociale en communicatieve vaardigheden en ontdekt in welke omgevingen sport en beweging een belangrijke rol spelen.

► 'Opstroomoptie'

Deze basisoptie heeft de bedoeling je voor te bereiden op de overstap naar 2A of naar een 1e leerjaar van de 2e graad doorstroomgericht of dubbele finaliteit (doorstroomgericht + arbeidsmarktgericht).

Wat na 2B?

Na 2B kan je verder studeren in de arbeidsmarktgerichte studierichtingen.

Als je geslaagd bent én de klassenraad geeft je toestemming, kan je naar 2A.

Als je geslaagd bent met een B-attest, wordt je toegelaten tot het volgende leerjaar, behalve in bepaalde studierichtingen.

Met een C-attest moet je overzitten. Uitzonderlijk kan je toch overgaan op basis van je leeftijd (zie info deel attesten).

Als je nog niet in het bezit was van een getuigschrift basisonderwijs, krijg je dit als je slaagt in 1B of 2B.

Kunst

Arbeids
markten

3e
GRAAD

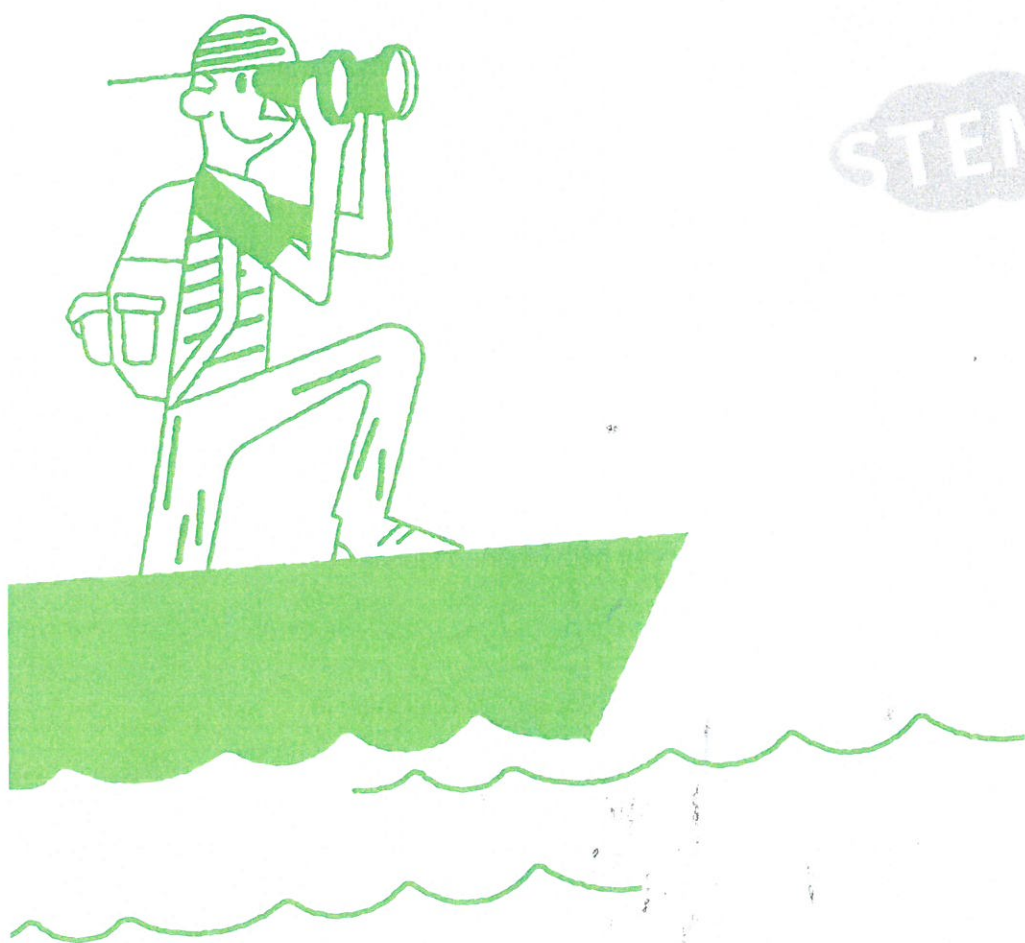
Door-
stroom

...

se-n-St

3e
GRAAD

STEM

2e en 3e GRAAD

3e GRAAD			
7	Se-n-Se (= secundair na secundair, meer info volgt in volgende edities)		
6	DOORSTROOMGERICHT ASO TSO KSO	ARBEIDSMARKT + DOORSTROOMGERICHT TSO KSO	ARBEIDSMARKTGERICHT BSO - DBSO
5			
2e GRAAD			
4	DOORSTROOMGERICHT ASO TSO KSO	ARBEIDSMARKT + DOORSTROOMGERICHT TSO KSO	ARBEIDSMARKTGERICHT BSO - DBSO
3			

Na het 2e leerjaar sta je voor een zeer belangrijke keuze. Voor veel leerlingen zal de keuze van een **STUDIERICHTING** in het 3e leerjaar aansluiten op de basisoptie van het 2e leerjaar. Toch blijven veel andere mogelijkheden open.

Vanaf de **2e graad** worden de studierichtingen ingedeeld in studiedomeinen, finaliteiten en onderwijsvormen.

In de **3e graad** worden de meeste studierichtingen van de 2e graad verdergezet. Er komen nog een aantal nieuwe studierichtingen bij.

8 STUDIEDOMEINEN

Het grote aantal studierichtingen wordt gegroepeerd in 8 studiedomeinen.

- **Economie en organisatie**
- **Kunst en creatie**
- **Land- en tuinbouw**
- **Maatschappij en welzijn**
- **Sport**
- **STEM (Science, Technology, Engineering, Mathematics)**
- **Taal en cultuur**
- **Voeding en horeca**

3 FINALITEITEN - 4 ONDERWIJSVORMEN

De finaliteit geeft het doel van de studierichting aan: arbeidsmarktgericht, doorstroomgericht of zowel gericht op arbeidsmarkt als op doorstroming naar het hoger onderwijs. Er zijn 4 onderwijsvormen: ASO, BSO, KSO, TSO.

Arbeidsmarktgericht

- Beroepssecundair onderwijs (BSO) en
- Deeltijds beroepssecundair onderwijs (DBSO)

De arbeidsmarktgerichte studierichtingen behoren tot een bepaald **domein**.

De praktijklessen krijgen meer aandacht dan het leren uit boeken. Je kan na je studies gaan werken. Je kan ook een 7e jaar of een graduaatsopleiding in het hoger beroepsonderwijs volgen. Een 7e leerjaar met succes afronden zal noodzakelijk zijn om te kunnen starten in een bacheloropleiding in het hoger onderwijs.

- Buitengewoon secundair onderwijs opleidingsvorm 3 (BuSO OV3 - zie verder)

Doorstroomgericht

- Algemeen secundair onderwijs (ASO)
- Een aantal studierichtingen in het kunst secundair onderwijs (KSO)
- Een aantal studierichtingen in het technisch secundair onderwijs (TSO)

Deze studierichtingen willen leerlingen voorbereiden op een academische bachelor aan de universiteit en een professionele bachelor in een hogeschool (niet op een beroep).

ASO

De studierichtingen binnen het ASO zijn domeinoverschrijdend. Je krijgt enkel theorie: algemene vakken zoals economie, talen, wiskunde, wetenschappen ...

De benamingen van de studierichtingen geven de belangrijkste klemtonen aan.

KSO en TSO

De studierichtingen in KSO en TSO behoren tot een bepaald domein.

In deze studierichtingen leer je hoofdzakelijk theorie (leren uit boeken): talen, wiskunde, wetenschappen ...

TSO: je leert de theorie meer toepassen in vakken als chemie, elektromechanica

KSO: je krijgt een artistieke opleiding, zowel in theorie als in praktijk. Je leert kunst begrijpen, aanvoelen en beoefenen. Je leert muziek, dans of toneel, creëren met film en geluid, ontwerpen met potlood, papier, verf, klei ...

Dubbele finaliteit

Een aantal studierichtingen in het

- kunst secundair onderwijs (KSO) en
- technisch secundair onderwijs (TSO)

Deze studierichtingen hebben een dubbel doel. Ze willen leerlingen voorbereiden op:

- verder studeren in een professionele bachelor en een graduaatsopleiding in een hogeschool;
- de arbeidsmarkt.

Je krijgt nog heel wat theorie, maar meer praktijk dan in de doorstroomgerichte studierichtingen.

TSO: je krijgt ook vakken als handel, elektromechanica ...

Je oefent ze eveneens in de praktijk.

KSO: je leert actief kunst beoefenen (schilderen, fotograferen, ballet, musiceren ...).

Deze studierichtingen leggen meer de klemtoon op kunstbeoefening dan in de doorstroomgerichte studierichtingen.

- ▶ In BuSO opleidingsvorm 4 gelden dezelfde programma's als in het gewoon secundair onderwijs. BuSO OV 4 kan in elke finaliteit georganiseerd worden.
- ▶ Een voorbeeld voor de indeling van het domein 'Economie en organisatie'

Het domein 'Economie en organisatie' omvat de volgende studierichtingen in de 2e graad:

- BSO arbeidsmarktgericht: Logistiek en de studierichting Onthaal, Organisatie en Sales
 - TSO dubbele finaliteit: Bedrijfsorganisatie, Commerciële Organisatie, Internationale Handel en Logistiek, Toerisme
 - TSO doorstroomgericht: Bedrijfswetenschappen
- Daarnaast is er binnen ASO de studierichting Economische wetenschappen.)

CAMPUSSCHOLEN - DOMEINSCHOLEN - VERTICALE SCHOLEN

De modernisering van het secundair onderwijs geeft scholen de mogelijkheid zich te organiseren als **campusschool en domeinschool**. Concreet betekent dit dat ze zich kunnen specialiseren in een of meer domeinen, bijvoorbeeld in STEM, Voeding, Horeca, Kunst en creatie.

Daarnaast blijft de **verticale school** bestaan. Deze scholen organiseren studierichtingen in de 2e en 3e graad binnen eenzelfde finaliteit (bijv. arbeidsmarktgericht) en onderwijsvormen (bijv. in BSO en TSO).

ARBEIDSMARKTGERICHT

STUDIEDOMEIN	2e GRAAD		3e GRAAD	
	BSO EN DBSO	BUSO OV3	BSO EN DBSO	BUSO OV3
ECONOMIE EN ORGANISATIE	Organisatie en logistiek	Basis organisatie en logistiek	Logistiek Onthaal, organisatie en sale	Aanvuller Magazijnmedewerker Polyvalent administratief ondersteuner Verpakker
KUNST EN CREATIE	Artistiek-creatieve bewerkingen * Decor en etalage *	/	Assistentie podiumtechnieken * Decor, etalage en publiciteit * Diamantbewerking * Goud en juwelen * Muziekinstrumentenbouw * Uurwerk maken *	/
LAND EN TUINBOUW	Plant, dier en milieu Paardenhouderij *	Basis groenvoorziening en decoratie	Dier en milieu Groenaanleg en - beheer Groendecoratie Plant en milieu Paardenhouderij *	Assistent plantaardige productie Medewerker florist Medewerker groen- en tuinbeheer
MAATSCHAPPIJ EN WELZIJN	Haar en schoonheids-verzorging Moderealisatie en textielverzorging Zorg en welzijn	Basis confectie en textielverzorging Basis haarverzorging Basis logistiek onderhoud	Assistentie in wonen, zorg en welzijn Haarverzorging Moderealisatie Schoonheidsverzorging Textielverzorging Verzorging	Huishoudhulp Logistiek assistent in de Gezondheidszorg Medewerker kapper Medewerker productielijn Kleding, confectie en meubelstoffering Medewerker Textielverzorging Schoonmaker
SPORT	Topsport *	/	Topsport *	/
STEM	Bouw Elektriciteit Hout Mechanica Printmedia Schilderen en decoratie Binnenvaart * Zeevisserij * Textiel *	Basis bouw Basis hout Basismechanica Basis schilderen	Afwerking bouw Bouwplaatsmachinist Decoratie en schilderwerken Elektrische installaties Fiets-, brom- en motorfietsinstallaties Koelinstallaties Koetswerk Lassen-constructie Mechanische vormgeving Meubel- en interieurwerk Onderhoudsmechanica Auto Printmedia Ruwbouw Sanitaire installaties Schrijn- en timmerwerk Verwarmingsinstallaties Assistentie podiumtechnieken * Binnenvaart en beperkte kustvaart * Zeevisserij * Textiel * Vrachtwagenchauffeur *	Bandenmonteur Fietshersteller Hoeknaadlasser Insteller plaatbewerking Machinaal outbewater Meubelmaker-interieurelementen Monteur installaties Paletten- en krattenmaker Plaatser boven- en ondergrondse leidingen Samensteller Schilder Tegelzetter Sorteerder terugwinning van metalen Voeger Voorbewerker carrosserie Werfbediener ruwbouw Werkplaatsbinnenschrijnwerker Werkplaatsbuitenschrijnwerker
TAAL EN CULTUUR	Onthaal en recreatie *	/	Onthaal en recreatie *	/
VOEDING EN HORECA	Bakkerij Restaurant en keuken Slagerij	Basis-bakkerij Basis horeca Basis slagerij	Brood- en banketbakkerij Grootkeuken en catering Restaurant en keuken Slagerij	Medewerker bakkerij Medewerker fastfood Medewerker kamerdienst Medewerker slagerij Medewerker speelkeuken Keukenmedewerker

* dit is een studierichting die je in weinig scholen kan volgen

DOORSTROOMGERICHT en ARBEIDSMARKTGERICHT

STUDIEDOMEIN	2e GRAAD	3e GRAAD
	TSO/KSO	TSO/KSO
ECONOMIE EN ORGANISATIE	Bedrijf en organisatie Toerisme	Bedrijfsorganisatie Commerciële organisatie Internationale handel en logistiek Toerisme
KUNSTEN CREATIE	Architecturale en beeldende kunsten * Ballet * Creatie en mode * Fotografie * Grafische technieken *	Architectuur en interieur * Ballet * Beeldende kunst * Fotografie * Graf- en crossmedia * Mode * Podiumtechnieken *
LAND EN TUINBOUW	Plant-, dier- en milieutechnieken	Agrotechnieken dier Agrotechnieken plant Natuur- en groentechnieken
MAATSCHAPPIJ EN WELZIJN	Maatschappij en welzijn Wellness en lifestyle Creatie en Mode*	Gezondheidszorg Opvoeding en begeleiding Wellness en schoonheid Mode *
SPORT	Sport Topsport-sportbegeleiding *	Sportbegeleiding Topsport-sportbegeleiding *
STEM	Bouwtechnieken Biotechnieken Elektromechanische technieken Elektrotechnieken Houttechnieken Voertuigtechnieken Binnenvaarttechnieken * Grafische technieken * Maritieme technieken dek * Maritieme technieken motoren * Textielontwerp en prototyping * Textielproductietechnieken *	Autotechnieken Biotechnologische en chemische technieken Bouwtechnieken Elektromechanische technieken Elektrotechnieken Houttechnieken Koel- en warmtetechnieken Mechanische vormgevingstechnieken Productie- en procesindustrie Binnenvaarttechnieken * Graf- en crossmedia * Maritieme technieken dek * Maritieme technieken motoren * Optiektchnieken * Orthopedietechnieken * Podiumtechnieken * Tandtechnieken * Textielontwerp en prototyping * Textielproductietechnieken * Vliegtuigtechnieken *
TAAL EN CULTUUR	Taal en communicatie Toerisme	Taal en communicatie Toerisme
VOEDING EN HORECA	Bakkerijtechnieken Horeca Slagerijtechnieken Toerisme	Bakkerijtechnieken Horeca Slagerij-traiteurtechnieken Toerisme

* dit is een studierichting die je in weinig scholen kan volgen.

DOORSTROOMGERICHT

DOMEINOVERSCHRIJDEND ASO		STUDIEDOMEIN	DOMEINGEBONDEN TSO/KSO	
2e GRAAD	3e GRAAD		2e GRAAD	3e GRAAD
Grieks-Latijn Latijn Moderne talen Natuurwetenschappen Sportwetenschappen Topsport-natuurwetenschappen * Topsport-economie * Economische wetenschappen Humane wetenschappen Rudolf Steinerpedagogie Yeshiva	Grieks-latijn Grieks-wiskunde Latijn-moderne talen Latijn-wetenschappen Latijn-wiskunde Wetenschappen-wiskunde Economie-wiskunde Moderne talen-wetenschappen Humane wetenschappen Sportwetenschappen Economie-moderne talen Topsport-economie * Topsport-wetenschappen * Rudolf Steinerpedagogie Yeshiva	ECONOMIE EN ORGANISATIE	Bedrijfswetenschappen	Bedrijfswetenschappen
		KUNST EN CREATIE	Architecturale en beeldende vorming * Beeldende en audiovisuele vorming * Dans * Muziek * Woordkunst-drama *	Architecturale vorming * Audiovisuele vorming * Beeldende vorming * Dans * Muziek * Woordkunst-drama *
		LAND EN TUINBOUW	Biotechnische wetenschappen	Biotechnologische en Chemische wetenschappen
		MAATSCHAPPIJ EN WELZIJN	Maatschappij- en welzijnswetenschappen	Welzijnswetenschappen
		SPORT	/	Topsport Bedrijfswetenschappen *
		STEM	Technologische wetenschappen Biotechnische wetenschappen Bouwwetenschappen	Technologische wetenschappen en engineering. Bouw- en houtwetenschappen. Informatie- en communicatietechnologie. Mechatronica. Biotechnologische en Chemische wetenschappen
		TAAL EN CULTUUR	/	Taal en communicatiewetenschappen
		VOEDING EN HORECA	Biotechnische wetenschappen	Biotechnologische en Chemische wetenschappen

* dit is een studierichting die je in weinig scholen kan volgen.

Attesten

Elk schooljaar neemt de klassenraad een eindbeslissing op basis van je prestaties tijdens het schooljaar en je examens. Ze geeft je een attest. Dit moet je opvolgen en het blijft gelden bij een schoolverandering.

A-ATTEST – geslaagd

In het 1e leerjaar kan de klassenraad je eventueel verplichte remediëring in het 2e leerjaar opleggen.

Als je met een A-attest wil overzitten in een andere onderverdeling moet je advies vragen aan het CLB.

Een 'onderverdeling' is:

- in het 1e leerjaar ofwel 1A ofwel 1B;
- in het 2e leerjaar is dat elke basisoptie of combinatie van basisopties.

B-ATTEST – geslaagd

In het 1e leerjaar wordt er geen B-attest gegeven.

In het 2e leerjaar worden de finaliteiten, onderwijsvormen of studierichtingen vermeld die je niet mag volgen.

Je mag enkel met een B-attest overzitten in dezelfde of een andere basisoptie als de klassenraad toestemming geeft. Je moet ook advies vragen aan het CLB.

C-ATTEST – niet geslaagd

In 1A en 1B wordt dit attest nog in uitzonderlijke gevallen gegeven.

De klassenraad kan ook een ADVIES geven om je te helpen bij je verdere studiekeuze. Je bent niet verplicht om dit advies op te volgen.

- ▶ Het kan gebeuren dat de klassenraad op 30 juni nog niet over voldoende informatie beschikt om een goede beslissing te nemen. Ze kan je bijvoorbeeld een herexamen of vakantietaak opleggen om zo meer info te krijgen. De school gaat na hoe zij je daarbij kan ondersteunen. Vervolgens geeft zij je een attest.
- ▶ Een school kan beslissen om geen attest te geven na het 1e leerjaar. In dit systeem stelt ze de beslissing over het attest uit tot het einde van het 2e leerjaar. Je krijgt dan een attest van regelmatige lesbijwoning. Met dit attest kan je naar het 2e leerjaar. Op het einde van het 2e leerjaar beslist de klassenraad of je geslaagd bent voor het 2e leerjaar of enkel voor het 1e leerjaar.
- ▶ Je mag starten in 2B als je ten laatste op 31 december van het nieuwe schooljaar 14 jaar wordt én als de klassenraad dit toelaat.
- ▶ Je mag starten in 3BSO als je ten laatste op 31 december van het nieuwe schooljaar 15 jaar wordt én als de klassenraad dit toelaat.

Deeltijds beroepssecundair onderwijs

Heel wat beroepen kan je leren via een combinatie van leren in de klas en werken op de werkvloer. Je krijgt 2 dagen algemene en beroepsgerichte vorming. De andere dagen leer je het beroep al doende.

DBSO is een vorm van leren en werken. Ook in de leertijd (Syntra) kan je momenteel nog leren en werken combineren.

Je kan deeltijds leren en werken in DBSO en in de leertijd:

- vanaf de dag dat je 16 jaar wordt;
- vanaf de dag dat je 15 jaar wordt. Je moet dan wel de eerste 2 leerjaren van het secundair onderwijs volledig gevolgd hebben. Je hoeft niet geslaagd te zijn.

Buitengewoon secundair onderwijs

Het buitengewoon secundair onderwijs (BuSO) verschilt vooral van het gewoon secundair onderwijs door:

- kleinere klasgroepen;
- meer gespecialiseerde leerkrachten en hulpverleners;
- meer aangepast lesprogramma.

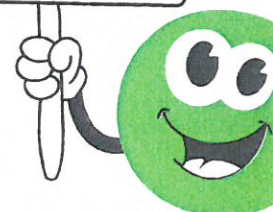
Toelatingsvoorwaarden

Om je in te schrijven in een school voor BuSO heb je een verslag voor toegang tot het buitengewoon onderwijs nodig. Dit verslag wordt opgemaakt door een CLB.

Structuur

Het BuSO wordt georganiseerd in een combinatie van 8 types en 4 opleidingsvormen (OV). Niet elk type bestaat in elke opleidingsvorm. Binnen elke opleidingsvorm kunnen leerlingen van verschillende types samengebracht worden.

RECENTE INFO
VIND JE OP
onderwijskiezer.be

OPLEIDINGSVORM 4

In OV4 gelden dezelfde programma's en toelatingsvoorwaarden als in het gewoon onderwijs. Het biedt onderwijs aan normaal begaafde jongeren die wegens de ernst van hun handicap (motorische, visuele, auditieve, gedrag ...) of ziekte niet naar het gewoon onderwijs kunnen.

OPLEIDINGSVORM 3

Deze opleidingsvorm behoort tot de arbeidsmarktgerichte opleidingen binnen het SO. De leerlingen krijgen er een algemene, sociale en beroepsvorming die hen voorbereidt op een gewoon leef- en werkmilieu. Deze opleiding duurt 5 jaar.

OPLEIDINGSVORM 2

De leerlingen krijgen een algemene en sociale vorming en een arbeidstraining om hun integratie in een beschermd leef- en werkmilieu mogelijk te maken.

OPLEIDINGSVORM 1

Er wordt veel aandacht besteed aan zelfredzaamheid en sociale vorming. Door deze vorming wordt de integratie van de leerlingen in een beschermd leefmilieu mogelijk. Deze opleidingsvorm omvat minstens 4 leerjaren.

Schooltoelage

Naar school gaan kost geld: de aankoop van boeken, schoolmateriaal, abonnement op openbaar vervoer ...

Voor een schooltoelage moet je aan een aantal voorwaarden voldoen: het inkomen van je ouders dat niet hoog mag zijn, je nationaliteit, voldoende aanwezig zijn op school. Meer informatie vind je op www.studietoelagen.be/hoe-aanvragen. Je kan ook bellen naar 1700, het gratis nummer van de Vlaamse overheid.

Inschrijven in een school

Meer informatie vind je op onderwijs.vlaanderen.be/nl/ouders/starten-op-school/inschrijven.

*Veel succes
bij de overstap naar het
secundair onderwijs!*

3e GRAAD			
7	Se-n-Se (= secundair na secundair, meer info volgt in volgende edities)		
6	DOORSTROOMGERICHT ASO TSO KSO	ARBEIDSMARKT + DOORSTROOMGERICHT TSO KSO	ARBEIDSMARKTGERICHT BSO - DBSO
5			
2e GRAAD			
4	DOORSTROOMGERICHT ASO TSO KSO	ARBEIDSMARKT + DOORSTROOMGERICHT TSO KSO	ARBEIDSMARKTGERICHT BSO - DBSO
3			
1e GRAAD			
2A	2e LEERJAAR A		2B 2e LEERJAAR B
1A	1e LEERJAAR A		1B 1e LEERJAAR B

↑
BASISONDERWIJS

